

hodnjih švicarskih in v severno-italijanskih jezerih pa je med kamnatim orodjem tudi bronasto, sèm ter tjè pa samo bronasto. Bron je zmes iz večega dela bakra ali kupra in iz manjšega dela cina; bron, če je razbe-ljen in se počasoma ohladi, je prav trd. Tedaj se je bron poprej rabil namesti železnega in jeklenega orodja, dokler se namreč jeklo ni še znašlo. Med stavbami na kolih pa se je dobilo bronastega orožja in orodja: bojni biti ali celti, meči, osti za pušice, ravni in krivi noži, šivanke, priponke, igle za v lasé, zapestnice in razna drobnina za kinč. Bronasti meč pa je imel kra-tek ročnik; kaže se od tod, da so možaki z bronastim orodjem imeli bolj ozke roke, in so manjši bili, kakor pa njihovi nasledniki in premagavci, ki so rabili že-lezne meče. Pri stvaréh, ki so bile za kinč, se nahaja tudi jantar ali smolni kamen porabljen. Vsi taki bro-nasti izdelki, ki se nahajajo med koljem v jezerih, so enake podobe s starinami, ki se dobivajo na suhem v grobih in drugod. Marsiktero bronasto orodje se je sicer utegnulo iz daljave prejeti, vendar tudi v domačii se je zamoglo napraviti; saj se je v genevskem jezeru našel kalup za litje, drugod pa sled od livnice.

Tudi leséno orodje, zlasti hrastovo in javorovo, se je še obdržalo, namreč česala, noži, tolkala, biti, loki, toporišča, cepci; tudi kolo se je našlo, v bodam-skem jezeru pa skleda, ki se pozná, da je bila s kam-nato balto izdelana. Še so se dobile pletene in tkane stvari, pa vse lanéne, nič konopnih; namreč ožgane vrvice, trakovi, vrví, mreže, tkanine za oblačila, plahte, pogrinjala. Celó kruh se je našel v plošnatih hlebcih, pa črn in v ogel spremenjen; ostanki od otrobov in pšeničnih in ječmenovih zrn so se v njem znali.

Zmed koščenega in roženega orodja se dobi-vajo šivanke, šila, iglé za pletenje, osti za pušice in sulice, kinč iz merjasčevih in medvedovih zob; nektere stvari so žlicam, nožem, vilicam in tkavskim suvavni-cam podobne. Kar se tiče najdenih kostí, je pomljivo, da dolge votle kostí so vse razbite in razklane, ker se je namreč muzeg hotel iz njih posrkati. Tudi kosovi usnja so se našli v bodamskem jezeru.

Človeških ostankov pa se je med koljem v je-zerih našlo celó malo, nektere otroške kostí, in tri glavne čepine; o njih se pa sodi, da bi utegnile že bolj iz zgodovinskega časa biti, ena celtiška, ena rimska, ena germanska. Po takem so stanovavci teh stavb na kolih svoje grobe imeli na suhem; marsikteri grob, ki se je doslej štel med celtiške, je tedaj verjetno bil tega je-zerskega ljudstva. (Dal. prih.)

Národne stvari.

Koliko časa bomo še odlašali?

Preteklo je 8. svečana že 16 let, kar največega lirika slovanskega krije črna zemljica. Veseli vživamo krasni sad, ki nam ga je bolno njegovo srce rodilo, a vendar se nobeden ne zmisi pojasniti okoliščin, v kte-rih je genijalni ovi duh nekđaj med nami živel: ni ga nobenega, ki bi življenjopis Prešérnov spisal, s kakoršnimi drugi narodi svoje korifeje časté!

Koliko časa, Slovenci, bomo odlašali še to dolž-nost? Koliko časa se bomo še tolažili s priljubljeno zanikrnico „bomo že“, posebno pri takem delu, kteremu je obotavljanje na veliko ujmo? Kako to, da pri toliki množini rodoljubov slovenskih imamo vendar premalo delavnih mož! Ne zabimo pšice, ki jo je neumrljivi Prešern zagnal na one vse, ki le v-se jemljejo, pa nič od sebe ne dajó, rekši:

„V Ljubljani je dihur, ki noč in dan žre knjige,
Od sebe pa ne dá najmanjše fige.“

Že do zdaj se je morebiti marsikaka črtica o ranj-kem pozgubila, ki bi jo bil prihodnji životopisec dobro porabil. Al prepozno vendar še le ni; le trdne volje je treba. Še se dobí kak prijatelj ali znanec pesnikov ali kdo drug, ki o njegovem življenji kaj vé. Ti naj vse, tudi najmanje črtice, ki nam njegovo življenje, njegov značaj in način mišljenja pojasnujejo, v slovenskih čas-nikih objavijo, ki bodo gotovo tako važne reči radi sprejemali. Tako se bo gradivo napravilo, iz kterega bode vešta roka še z družimi pripomočki kritični živo-topis našega pesnika izdelala, s kakoršnimi drugimi na-rodí še celó možake srednje mere slavijo. Poprimimo se tedaj Slovenci brez pomude tako važne reči; ne odla-šajmo je dalje! Ne bodimo tako zanikrni, da v tisoč-letnici našega, na svojem polji največega pesnika, o življenji njegovem še toliko ne bomo vedeli kot drugi narodi o svojih, pred mnogo století umrlih prvaki. Se nam li ni bati tudi graje naših potomcev, ki bodo željno o vzrokih žalomilih pesmic popraševali, če jim ne pri-pravimo pojasnjenja neugodnih okoliščin, ki so pesnika tako hudo pritiskale in mu žalostnice te izsilile. Toraj na delo, dokler je še čas! A. D.

Pisma slovenskega učenika svojemu bratu.

(Dalje.)

17. Pismo.

Pod Ratitovcem na Gorenškem.

Dovoli mi, predragi moj, da se v mislih še enkrat vrnem v Holomuc, kajti moj portfèl, ko sem ga še enkrat pregledal, obsega še marsiktero zanimivost, ki Ti je nisem v 16. pismu povedal, pa Ti vendar utegne mikayna biti.

Žalostno ti je, dragi brate, o jutranjem času šetati po Holomucu. Srečuješ namreč pogostoma v težka že-lezja vkovane vojaške jetnike, ki so obsojeni v tamnice tukajšnje trdnjave. Nekteri, menda kar je boljih, oprav-ljajo zjutraj in popoldan nektere ure služabniška dela pri viših častnikih trdnjavskega poveljništva. Al ža-lostno godbo delajo ti strežaji svojim gospodom z rož-ljanjem težkih verig! Slehernega teh jetnikov spremlja korak za korakom stražnik-vojak z nabito puško in nataknenim bodalom. Če dodamo temu še težko že-lezje, v ktero so noč in dan vkovani, se človek res prečuditi ne more, kako morejo taki zavarovanci pobegniti s trdnjav. In vendar se večkrat čuje kaj tacega.

Al pustiva nemili ta pogled, in vrniva se raji k drugim znamenitostim.

O imenitni holomuški astronomiški uri, ki ji razun enake pražke ni para v naši carevini, si brate, gotovo z menoj vred že kaj čul. Stoji ti prislonjena na severno steno mestne hiše (rotovža) in sega od tal celó gori memo družega nadstropja. Naredil jo je okoli leta 1490 Andrej Pohl. Leta 1572 pridelala sta ji Jan Pohl in Pavel Laubensky umetni planetar in trijan-čanje (Glockenspiel). Leta 1746 popravljali so jo zopet in dodali takrat stoletni koledar do leta 1847. Razun planetarja, starošnega časomera — kazajočega 24 ur — in stoletnega koledarja so spodaj pod tem napravljena še čvetera kazala (Zifferblätter); zgoraj pa je mnogo podob in angeljev s kladvički in zvončki, podoba Ma-rije Device z detetom Jezusom, sv. 3 kralji in mnogo družega. — Škoda, da ta preimenitna ura zdaj stoji, in da bo menda še dolgo stala! Podobe na nji so neki vsako uro opravljale drugo delo, prihajale iz znotranjih prostorov in zopet odhajale, bingljale z zvončki itd. — Ali res, kakor nekteri trdijo, ne ume nihče popraviti